

IDZERDA-RADIO

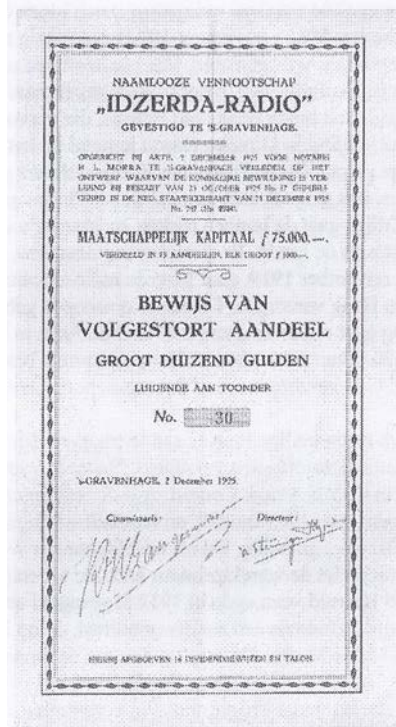
Enige jaren geleden gekocht op een veiling een aandeel Idzerda-Radio en ondertekend door hemzelf, Ir. Hanso Henricus Schotanus à Steringa Idzerda.

En terwijl ik nog zoekende was naar, ik had al behoorlijk wat gegevens over Idzerda, kwam het postzegelblad "Filatalie" in het februari nummer 2006 met een artikel over de radio en zijn grootste pionier. Tevens werd daar aandacht besteed aan het feit dat er nog nooit een postzegel met zijn afbeelding is uitgegeven. En daar hebben zij groot gelijk aan, het postzegel - uitgifte beleid is in Nederland goed waardeloos vergeleken met andere landen die hun historische figuren wel herdenken op deze manier!

In 1899 heeft de Italiaan Guiliermo Marconi de draadloze telegrafie uitgevonden. Puntjes en streepjes door de lucht volgens het systeem "Morse", bracht de wereld al en stuk dichterbij.

Maar ook veiliger. Via zijn uitvinding heeft men toch nog 700 opvarenden van de Titanic kunnen redden. In 1912 wordt de radiolamp uitgevonden, maar niemand denkt aan het voortbrengen van woord en geluid via deze radiolamp. Toch bleek dit te kunnen. In 1919 houdt Ir. Idzerda (26 september 1885 - november 1944) zich bezig met onderzoek of die mogelijkheid zou kunnen worden waargemaakt. Idzerda heeft een radio-technische zaak (genaamd Nederlandsche Radio-Industrie), maar is geen zakenman. Hij bedenkt een beter soort radiolamp en vervoegt zich bij de heren van Philips, die vervolgens de lamp naar het ontwerp maakt. Een testuitzending in Utrecht, tussen iemand op het Vreeburg en een ander op het Lucasbolwerk verloopt prima. Op de Utrechtse Voorjaarsbeurs geeft hij vervolgens een demonstratie. Een sensatie, een gesprek met iemand in het Philips gebouw op 1200 meter afstand zonder draden! Philips gaat de lampen maken en Idzerda's uitvinding, de triodelamp, komt onder de naam Ph-Idz op de markt. Er is veel vraag naar deze lamp. Aan het einde van het jaar, per donderdag 6 november 1919, gaat Idzerda radio-uitzendingen vanuit zijn huis aan de Beukstraat 8-10 in Den Haag verzorgen. De eerste omroep is geboren.

De eerste radio-uitzending gaat onder de naam P C G G de lucht in (Pracht Concerten Gratis Gegeven) en duurde van 20.00 uur tot 23.00 uur. Het programma bestond uit populaire en klassieke muziek. De P C G G verzorgde vanaf dat moment de eerste reguliere uitzendingen ter wereld.

Maar hij schroomt niet om tegen heilige huisjes aan te trappen. Zijn radio zendapparatuur wordt ook enige malen door de autoriteiten verzegeld. Nadat Idzerda zijn eerste reguliere uitzending begon, startte in de V.S. Frank Conrad zijn uitzendingen in Pittsburg enige tijd later. Uit zijn schuur gingen phonograaf muziek en baseball-uitslagen de lucht in. Op 2 november 1920 bouwde hij om zijn hobby

het nu wereldconcern Westinghouse (Toch blijkt, ver achteraf, dat Idzerda toch niet de wereldprimeur had. De tot enige tijd geleden onbekende Amerikaan Charles David Herrold verzorgde in 1912 al geregeld uitzendingen.)

In Chelmsford heeft Marconi inmiddels een zender gebouwd, de op 15 juni 1920 een zang recital uitzend van Dame Nellie Melba. Dit was tot dan toe de belangrijkste uitzending in Europa.

In Engeland wil de BBC starten, maar krijgt geen zendvergunning zonder wettelijke maatregelen. Idzerda's uitzendingen met Hollandse concerten zijn ook in Engeland niet onbekend en de Daily Mail sluit met Idzerda een overeenkomst dat hij een jaar lang uitzendingen gaat verzorgen. Het Londense blad kondigt dit met veel tam-tam aan en op 27 juli 1922 heeft de eerste uitzending plaats. Pas in 1926 kon de BBC op regulier wijze de lucht in.

Reeds in 1923 legt Idzerda het bijltje erbij neer. De Hilversumsche Draadloze Omroep (HDO) deed haar intrede onder leiding van Willem Vogt. En enige jaren later ontstaat daaruit de AVRO. Willem Vogt was de schrijver van het radiospel Kloris en Roosje, wat al door Idzerda gebracht was.

Idzerda zelf bleef enthousiast over het fenomeen radio, maar liet het nu aan het "Bestel" over.

Hij maakte nog een zender voor het KNMI in de Bilt en daar bleef het bij.

In 1925 heeft hij de N.V. Idzerda-Radio opgericht. Met een maatschappelijk kapitaal van f 75.000,—, verdeeld in 75 aandelen van f 1000,—. Commissarissen waren J. Engel, A. a Steringa Idzerda en K.H. Langemeyer du Moulin. De zetel Beukstraat 8-10. Het doel van deze N.V.; Fabricage van apparaten voor radio-telegrafie en telefonie en de instrumenten voor Röntgentechniek. In 1947 zou deze worden opgeheven.

Heeft zijn kennis van radiotechniek of zijn afkeer van de bezetter, ondergronds werk of wat er ook gebeurt is, de oorlog is deze radiopionier fataal geworden. De Duitsers hebben hem in 1944 gefusilleerd als verzetsman.

Uit: V.O.F.F. Mededelingenblad Nr. 2 van maart 2006, blz. 5 en 6